

GIÁ BÁN	
DÔNG-PHÁP	NGOÀI-QUỐC
Một năm . 5.000	6.000
Sáu tháng 2.500	3.500
Ba tháng 1.500	2.000

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho
M. TRẦN ĐÌNH PHIÊN. - Ai
đăng quảng-cáo, việc riêng
xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút
HUỶNH-THỨC-KHANG

Quản-ly
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

LA VOIX DU PEUPLE

MỠI TUẦN XUẤT-BẢN HAI KỶ: THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY

ĐƯỜNG ĐÔNG-BÀ - HẢI

Giấy phép số 62
Giấy phép: TIẾNG-DÂN - Huế

Mục-dịch chánh-trị tốt là mưu hạnh-phúc cho đại-đa số, chứ không phải là vì số ít.

CẢM TƯƠNG ĐỐI VỚI KỶ HỘI-ĐỒNG CẢI-CÁCH ở Huế ngày 8 Aout 1930

TÒA KIỂM-DUYỆT BỎ

HAI-VĂN

CHIM YÈNG SÁNG TRÍ

Vong-cơ lên sinh tính thích chơi hoa diều, trước biển treo cái lồng Yèng, lâu ngày Yèng nói tiếng người rất thạo. Tiên sinh khi vào vườn thì cùng Yèng nói chuyện về tiên khiển.

Một hôm Tiên sinh hỏi Yèng rằng:

- Máy nhất sợ cái gì?
- Tôi nhất sợ là Yèng!
- Máy là Yèng lại nhất sợ Yèng, là tại làm sao?

- Trong thiên hạ duy đồng loại là hay làm hại lẫn nhau: chia cửa rẽ nhà là anh em ruột; tranh quyền cướp lộc là bạn đồng liêu. Bởi vậy nên kẻ đánh vạc lấy vạc làm mồi để như vạc; là vạc giết vạc; kẻ săn voi lấy voi làm mồi để như voi: kỳ là voi giết voi. Thế có phải đồng loại làm hại lẫn nhau đấy không? chính tôi mà vào lồng ông đây là bởi Yèng chứ gì?

Tiên sinh nghe mấy lời Yèng nói cho là có lý, mà nghĩ con vật cũng có một điểm sáng.

Đặng-dăng-tử

VĂN-VĂN

Nghĩ sự đời

*Thơ nhân dân tưởng nghĩ sự đời,
Sự đời chán lắm hỏi ai đời.
Khôn ngoan rất giống đi lừa đảo,
Nghèo khổ già đời chịu đi bại.
Danh giá cũng là danh giá hão,
Nghĩa nhưn chín như nghĩa nhưn hãoi.
Thôi đời đen bạc xem nhiều lắm,
Không khóc thời thôi, nở gượng cười.*

*Gượng cười đời lắm giọng chua cay,
Cái lưới không xương lưới là lay.
Không bạc, không tiền, khôn cũng dại,
Có thân, có thể, dở mà hay.
Thằng mù dẫn lối cho thằng sáng,
Đưa vạc làm thầy lại đưa ngay.
Tréo ngược trở đời ra thế ấy,
Còn phân ai dở với ai hay?*

*Dở hay nào biết được ai đâu?
Trắng lộn đen mà vàng lộn than.
Ngoài mặt khôn phân người phân phước,
Trong lòng khó biết dạ nông sâu.
Chim kia lọt lưới khôn dò bầy,
Cá nọ tham mồi phải mắc câu.
Thương hại trần ai trong một kiếp,
Ai ai bao nữ ở lừa nhau?*

*Lừa nhau thôi đủ cả trăm vành,
Giả dối trở đời thật đáng khinh.
Đạo đức nghìn xưa chôn chặt đất,
Vấn minh lối mới khác đầy manh.
Đời hề về nhỏ phường sản khổ,
Bán lợi mua danh buổi cạnh tranh.
Nghĩ mãi sự đời thêm quá chán,
Đem trường trần troc suốt năm canh.*

V.-G.-B.

Câu chuyện trên xe

Đi chuyến xe lửa vừa rồi lại tình cờ gặp hai nhà trước tác. Mọi nghe câu chuyện của họ, những mong mở rộng cái kiến văn của mình:

..... Từ lúc thấy giới thiệu quyển của ông sao chưa thấy trên báo chương giới thiệu quyển khác?

- Tôi mấy lâu cũng bận việc, nên chưa viết được quyển nào nữa. Nhưng nếu có viết cũng chẳng muốn các nhà báo giới thiệu làm gì, vì có nhà báo họ không ưa sách mình nên trong câu giới thiệu của họ có lại cho sự tiêu thụ. Bác thử nghĩ xem, có sách gì người ta thích đọc bằng tiền inuýt ai tình, mà họ bảo mình rằng sách kỳ không hợp. Ở giữa thế giới kim tiền này, nếu phải nghe lời họ thì cũng thật khó tin.

- Nhưng nếu ông thử xoay về các thứ sách khoa học huyền bí như đoán mộng, bói toán v.v. có lẽ cũng có nhiều người thích đọc lắm chứ!

- Vâng, ở Bắc-kỳ vì họ nghĩ như vậy nên năm nay để có thứ sách kỳ ra đời; nhưng cũng không khỏi có người công-kích.

- Nói như ông thì nếu mình không muốn cho các nhà báo giới thiệu, sợ họ nói xấu cho sách mình, mà mình cũng có thể bán chạy, thì có một phương bán giá cho thật rẻ.

- Vẫn biết thế, nhưng cũng phải nghĩ lại nữa, nếu phải bán như thế thì cũng không được.

Nghe câu chuyện đến đây, mình nghĩ một bên cũng nghĩ ngược lại bên; thưa hai ngài, về chuyện nào? về hàng cái quyển sách nọ, giấy gần ba trăm trương mà giá có 5 cái là cùng chứ! Nhưng xin lỗi hai ngài, viết sách là một việc mà muốn bán cho chạy là một việc khác, và sách bán chạy với sách giúp ích cho đời lại cũng là hai thứ khác nhau nữa. Những tiền thuyết linh, những tiền tranh đồ máu, coi quyển như thế thì những mong quyển nọ xuất bản mà mua xem, đó là cái tâm-lý chung của bọn thanh-niên nam nữ; nhằm về cái hướng đó mà trau dồi bút cho nhộn thì lo gì sách mình bán không chạy. Hay là lợi-dụng cái đám trẻ em - tin chưa hẳn ở trong lòng hủ lậu của người mình mà đem chuyện thần tiên mà qui glee vào, thì sợ gì sách mình không kể được. Nhưng sách như thế có hại đến đường luân-lý, và trở ngại cho cuộc tiến hóa của đời. Người viết sách như thế lại càng tệ hơn và đặc tội hơn bọn phạm thường nữa, vì một đường thì vì không học thức nên chỉ xue phạm đến cái vật hủ hình, còn một đường thì có chút ít học-thức nên đem cái mối hại vô hình mà gieo vào những cái óc còn non nớt, làm cho càng thương hại hoai, luân-lý suy đồi, trình-độ tri-ức lại đi thối lui về cõi dã-man, mê-lạc... "

Mình nói chưa dứt câu thì ở một bên cạnh có chàng thanh-niên coi bộ chắt phách, miệng phì phà một điệu thuốc lá bằng ngôn chửi cái, ngó mình mà nói:

" Anh nói thật phải đó, đương lúc gạo cao cơm kém và giấy tiền vàng bạc đương đắt này, ai có viết sách viết vô làm sao mà giảm bớt chuyện công quỹ đi thì viết, bằng viết mà bày thêm chuyện vô ích ra thì thà để giấy trắng mà có khi cần dùng về... còn hơn, vì in chữ trên kỳ, thêm tội với tháoh... "

Câu chuyện đến đây xe lửa đến ga Huế, mình sách sách cặp bước xuống mà những tiếng không được nói chuyện cho lâu dài.

Giang-tỳ

CUỘC THỀ TRUNG-HOÀ

SE RA THẾ NÀO

(Thập thảo)

Năm 1911 Dân quốc thành lập, Mãn thanh thời vị; xem biểu diện thì giống như cách mạng để thành công rồi, mà kỳ thực cái tên Mãn Thanh tay đổi khác mà cái lõi Mãn Thanh vẫn còn nguyên. Trong đám cách mạng, một ít người chân chính vẫn thấy rõ công cuộc cách mạng chưa triệt để mà tìm cách tấn hành, song phần nhiều thì thấy cạn nghị lực, cho như vậy là thành công rồi, không nghĩ gì việc sau nữa. Một phần lớn quan lại Mãn Thanh, cũng nhận nhip mà mạo cái tên dân đảng để giữ quyền lợi riêng; bọn quân phiệt để khởi lên, mà trong dân đảng, nhiều người lại biến tiết (như Trần-quyên Minh); khi kỳ Tôn-văn mới sinh ra cái chính kiến liên Cộng.

Đó là nói về bề trong; còn bề ngoài đầu tiên liệt cường đối với công việc cách mạng Tôn có ý khinh rẻ, cho là không làm gì được. Kịp thấy cuộc Võ Hán khởi nghĩa, không bao lâu mà lập thành nước cộng hòa, vẫn ngờ nhau mà có ý kinh ngạc, song tưởng mục đích đảng cách mạng cốt đánh đổ triều Mãn Thanh mà thôi, chứ không có ý hướng gì khác nữa. Lúc bấy giờ, Tôn-văn tay từ chức Tổng-thống mà lại cuộc diễn thuyết ở Tô-giới Thượng-Hải, mở đầu nói câu: Lấy lại Tô-giới. Khi kỳ, các đế quốc biết bọn cách mạng này không vừa, bèn họp nhau mà lo cách đối phó. Đầu tiên chánh sách Nhật bản chủ trương cái thuyết chia hai Trung-quốc, Nam phương Cộng hòa, Bắc phương Đế-chế, để tiêu-diệt bớt cái thế lực cách mạng.

Một người dân Trung-kỳ
KHÍ-NHÂN

Tòa Kiểm-duyệt bỏ

ANNAM LỊCH SỬ HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KY

HUE

Vì sao mà tự tử?

Trong số báo 310 ra ngày 23 Aout kỷ giã có đăng tin một người cu-ly tên là Mãn...

THANH-HÓA

Một vụ chết oan ức

Nguyễn hôm 3 Aout 1930, lúc 10 giờ, bà Vũ-thị-Dung 51 tuổi...

HÀ-TĨNH

Mấy phát súng chỉ thiên

Quan Huyện có hai con ngựa, cứ tới thì thả ra, không có ai giữ...

di án và phá hại lúa má của dân chung quanh. Hôm nọ rồi các điền chủ thấy ngựa ăn lúa đau lòng...

QUẢNG-BÌNH

Ái mộ!

Về vụ án mạng người dân bà chết dưới ở làng Hòa duyệt, huyện Bồ Trạch...

NGHỆ-AN

Xét nhà bắt người!

Hôm 10 Aout vào ngày 16 tháng sáu trước, lúc một giờ chiều, quan huyện Quỳnh-lưu cùng mấy tên lính tới xét nhà...

QUẢNG-NAM

Báo cờ đỏ mà bị gia khổ hình Năm ngoái có giết Tỉnh tư cho huyện nói rằng Trần Hoàn, Thiệp, và một vài người nữa...

HÀ-TĨNH

Mấy phát súng chỉ thiên Quan Huyện có hai con ngựa, cứ tới thì thả ra, không có ai giữ...

CHI CÂY NƠI MÌNH

(PHIÊU-LƯU VÀ XA-HỘI TIÊU-THUYẾT)

Tác giả: HECTOR MALOT

Chương thứ ba mươi bốn

(Tiếp theo)

Một ngày ở một địa phương, con Bờ rín nghe nói đến chuyện ông Vũ phân nên an lòng không có gì lo sợ...

- Ta biết lắm, em là một đứa rất khôn ngoan, và ta có thể tin cậy ở em được... - Thưa bà, xin bà cứ dạy đi, tôi sẽ vâng lệnh...

- Những việc em làm cho em ta tức là làm cho ta, mà những việc em làm cho ta cũng tức là làm cho em ta đó... - Thưa bà tôi đang để lang...

Hoàn người hẹp hòi, gặp việc tay trái, sẽ đánh, mà còn nghe tiếng dọa nạt : « ai theo cộng sản thì nhà nước đốt nhà, bắn chết »... Thế mà quan cho là giả điên, giả ngớ, nghe đâu còn dùng hết phương pháp động tra xét cho kỹ được mỗi thôi...

BÌNH-DỊNH

Ông Trần Trọng Cơ bị bắt tội Nay tháng 7 năm ngoái quan tỉnh xét nhà ông Cơ không có vết gì song ông Cơ cũng bị giam hơn sáu tháng mới thả...

PHAN-RANG

Pháp luật ở đâu? Vừa rồi ở Phan ra của chuyển bắt bình như sau này: Vườn Nguyễn Đôn ở bên cạnh vườn viên Bang-tà Nguyễn hữu Hiền...

BẮC-KY Một việc rất thương tâm Bỏ chôn giết con dâu Ban đồng nghiệp Đông-phương có đăng tin rằng: Vừa rồi ở làng Nga Mỹ, huyện Thanh oai, tỉnh Hà đông có tên Bích gửi đầu nó mới lên 9 tuổi...

dễ làm vợ lẽ thứ ba cho nó. Người con gái lớn không chịu, nên nó lại bắt gán cho gái nhỏ (9 tuổi) ? Để làm vợ con trai nó mới lên 7 tuổi ? !... Không đại biết gì mà chịu cũng không, con nhỏ về làm dâu Bích thì bị Bích hành hạ rất khổ sở, nào chuốt măng, nào đánh đập... Mọi hôm, chủ ruột con nhỏ lấy lên chơi nhà Bích, Bích bắt con nhỏ dùng bữa cạnh quạt lửa, không hiểu có điều gì vậy, Bích đứng dậy đánh chết con nhỏ...

Nam-Thiên-Dương chuyên nghiên cứu thuốc Bắc và thuốc Nam - Cao, Đơn, Hàoan, Tân. Đại-ly: QUAN-HẢI - HUE

Thầy giỏi thuốc hay mà có lòng từ thiện. ẨN MẠCH CHO ĐƠN MÀ KHÔNG LẤY TIỀN. Am-hiêu bệnh-lành người Nam ta, ăn mạch chữa bệnh, theo khoa học lãn thời, rất là thần hiệu, chỉ có thầy thuốc ĐIỆU-NGUYỄN ĐẠI ĐƯỢC PHONG số nhà 121 hàng Bông cây đa cửa quyền HANOI

Không nên bắt dầy tờ thức khuya... Vì ngũ sấm, mai dầy khỏe làm việc mới xốc xả được, chớ các ông già bà lão ta thường lổ, thế nào cũng có mỗi lưng nhưt xương, hay báo dầy tờ dầm bộp nhiều khi đến hai ba giờ sáng. Vậy, ban đêm muốn yên giấc, khỏi phải phiền lụy đến ai, các ông, các bà, chỉ dùng thuốc BỔ-huyết-khu-phong Thâm-thiên-dương mới khỏi hẳn được. Mỗi chai giá 1\$50

Chuyện cũng tức cười

V. D. Đông-Hỏi. - Anh hỏi chi? Người phu-xe. - Tôi lời cảm ơn ông. V. D. Đông-Hỏi. - Chuyện chi mà cảm ơn tôi? Người phu-xe. - Tôi mừng quá! V. D. Đông-Hỏi. - Chuyện chi mà mừng? Người phu-xe. - Ngày mới tôi được cưới vợ! V. D. Đông-Hỏi. - Cưới vợ sao mà mừng? mà cảm ơn tôi? Người phu-xe. - Tôi làm về đã hơn một năm, cho làm mụ gia tôi thời đã hết cách mà mụ cũ chưa chịu cho làm lẽ cưới, cứ hẹn rầy hẹn mãi mà, tôi đã phát điên. May bữa trước đây, nhờ ông cho tôi về đầu Khuỳnh-Diệp, tôi đem thuốc cho mụ gia tôi, mụ bốp mậy hôm hết bệnh đau-lưng, mụ mừng quá. Tôi thấy mụ gia tôi vui, tôi xin cưới, mụ cho liền, tôi mừng quá!

Nghe mụ nói con Bờ rín lên muốn nghe lời từ chối, để tỏ rằng mình không cần đến ai chăm nom săn sóc; nhưng nó nghĩ lại cái địa vị của nó mà nó dằn lòng được... Bà Bờ rín nói tiếp: « Ta sẽ nói với em ta viết thơ gởi đại tại một người thợ thêu ở Á... Bà Bờ rín nói vừa xong đứng dậy tự tiện mở mấy hộp thợ thêu trong tủ áo quần, rồi đóng lại một cách rất kín đáo... Bà Bờ rín nói: « Đỡ của em khôn ngoan quá! thật là không xứng với em. Nhưng em vẫn còn may phước vì ngày nay có ta đến mà rõ của đây ở chăm nom cho em. »

